

Posudek vedoucího
na bakalářskou práci Viktorie Doležalové
Symbolika barev v čínském jazyce

Jádrem předložené práce je rozbor lexikálního materiálu obsaženého v nejpoužívanějším slovníku čínštiny pro veřejnost *Xiandai Hanyu cidian* z hlediska symboliky vybraných barev: červené a bílé. Soustředění studie na dvě barvy, k němuž bakalantka přistoupila, je dáno rozsahovým omezením bakalářské práce. Volba červené a bílé vychází je promyšlená, neboť se jedná o barvy nejzákladnější, přičemž červená je prototypem barvy vůbec, kdežto bílá naopak do značné míry představuje prototyp bezbarvosti. Obě přitom, právě z těchto důvodů i z důvodů dalších, vykazují bohatou metaforiku a mají významné symbolické postavení v čínské kultuře. Analytická část je vhodně rámována obecnějšími přístupy, které se rozvíjejí v této oblasti zejména od šedesátých let a úzce souvisejí s disciplínami, jako je kognitivní psychologie, lingvistická antropologie či kognitivní jazykověda. Hlavní text doprovází poměrně rozsáhlé přílohy, v nichž jsou představeny výtěžky z rozboru jazykového materiálu v úplnosti.

Bakalářská práce je psána vesměs kultivovaným jazykem s občasnými formulačními zakolísáními. Citační aparát a další technické náležitosti jsou až na jednotlivé drobnosti v pořádku. Autorka se se opírá o vzhledem k žánru značně bohatou odbornou literaturu přiměřené relevance, dohledala si řadu titulů i k obecnějším otázkám jazykovědným, kulturním či historickým. Samotný rozbor je proveden s ohledem na bakalářský stupeň řádně a poctivě a působí jako celek přesvědčivě. Text je správně a logicky rozvržen, výstavba argumentace postupuje náležitým způsobem a je zapuštěna do širšího kontextu. V úhrnu hodnotím studii jako zdařilou.

S ohledem na náročnost poměrně abstraktního a interdisciplinárního tématu není překvapivé, že některé přístupy, některá místa či některá řešení vyvolávají určité otazníky nebo přinejmenším nastolují další otázky. Nejsou například příliš dobře vyjasněny složité vztahy mezi postupujícími se systémy, jako je symbolika, metaforika, idiomatika, frazeologie a parémiologie, a ani není úplně zřejmá hranice mezi významy základními, resp. doslovnými a zbytkem, což se přirozeně občas projevuje ve výkladu. Je také sice naprosto legitimní, že si bakalantka vytvořila vlastní analytické kategorie, které se ostatně ukazují jako pro dané účely víceméně funkční, ale mohlo být věnováno více prostoru jejich vzájemným vztahům, zejména jejich přirozenému křížení a principiální i praktické mnohoznačnosti kategorizace. Určitě se s tím v akademickém textu nelze vypořádat souvětím „vytvořené skupiny jsou pouze jednou z možných kategorizací a mnoho hesel uvedených v jedné by bylo možné přeradit do jiné, avšak tak neučiním, jelikož tu mnou zvolenou považuji za klíčovou.“ Více pozornosti si možná zasloužila

problematika přejímání sémantiky a symboliky ze západních zemí, resp. vlivy globalizace na kulturu a jazyk v jejich obsahovém i formálním plánu, jakkoli v konkrétních případech na tyto jevy autorka správně poukazuje – dokonce tyto významy mohly být vyčleněny ve zvláštní kategorii, anebo aspoň následně shrnuty a zhodnoceny vcelku. Historické exkurzy jsou poněkud vratké, byť jsou opřeny o literaturu, nicméně to je v bakalářské práci s jinou než historickou tematikou přirozené. Některé hypotézy působí neukotveně, například že oheň a krev mohou sloužit jako varovné signály nebo že krev a oheň představují zastřešující symboliku červené, z níž lze ostatní významy odvodit.

Přes dílčí nedostatky, z nichž některým bylo nesnadné se na této úrovni vyhnout, konstatuji, že se jedná o bakalářskou práci povedenou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Téma k případné diskuzi: ve výrazech jako *hongdeng*, popř. *hongdengqu* morfém *hong* označuje skutečnou barvu lampiónů, popř. světél jiného druhu. Na druhé straně je náhoda, že jsou světla červená? Lze rozvinout do obecnější debaty o významové struktuře morfému *hong* či *bai* v obdobných spojeních (srov. např. i *huahong*).

Lukáš Zádrapa

Praha, 21. srpna 2024